



Ангелите им ја запеале на
пастирите првата песна на
христијанската ера:
„Слава на Бога во
висините, и на земјата мир,
меѓу луѓето добра волја“.

Александар Шмеман

Тоа што најмногу нè восхитува кај светителите е нивната радост, нивниот целосен спокој во таа радост, нивната внатрешна слобода, којашто произлегува исклучиво од нивната цврста вера во пронајдената Вистина. И заради тоа Црквата непрестајно празнува. Затоа целиот живот на верникот се открива како ритам на внатрешната подготовка за празникот, приближувањето на празникот и самото празнување.

БОЖИК

Смислата на Христовото Раѓање

На ниедно место во Евангелието не е запишан точниот датум на раѓањето на нашиот Господ Исус Христос. Дури не се спомнува ни кое годишно време било. Но, судејќи по тоа што во евангелската приказна се спомнуваат пастирите коишто ноќта го паселе стадото овци, може да се заклучи дека Христовото раѓање се случило во лето. Оттаму и прашањето: тогаш зошто како христијански датум на Рождеството се смета 25 декември?

**ДВА ДНЕСЬ ПРЕСЪ ЦЕСТВЕННАГО РАЖДАЕТЪ, И ЗЕМЛА ВЕРТЕПЪ
НЕПРИСТЪПНОМЪ ПРИНОСИТЪ, АГГЛИ СЪ ПАСТЫРЬМИ СЛАВОСЛОВАТЪ,
ВОЛСВИ ЖЕ СО СВЪЗДОЮ ПЪТЕШЕСТВЮТЪ: НАСЪ ВО РАДИ РОДИСА
ОТРОЧА МЛАДО, ПРЕВЪЧНЫЙ БГЪ.**






Ова прашање не е резултат само на љубопитност. Одговарајќи на тоа прашање, ќе дознаеме нешто и за суштината на самата христијанска вера, поточно за начинот на кој христијаните го сфаќаат својот однос спрема надворешниот свет којшто сè уште не знаеше за Христа, ниту веруваше во Него.




Токму во тие зборови: Дете и Бог, се наоѓа потресното откровение на тајната на Христовото Рождество. Во една подлабока смисла, тоа откровение е упатено, пред сè, на она дете коешто продолжува скриено да живее во секого од нас до крајот на животот. Тоа откровение му е упатено на детето коешто во нас продолжува да го слуша она што ние како возрасни повеќе не го слушаме и гледаме, детето во нас коешто продолжува да одговара на таа радост за којашто нашиот здодевен, „возрасен“, изморен и циничен свет повеќе не е способен.

Станува збор за тоа дека истовремено со ширењето на христијанството во време на почетокот на нашата ера во грчко-римскиот свет еднакво брзо се ширеше и последниот голем пагански култ - култот на сонцето. Во седумдесеттите години од третиот век царот Аврелијан го прогласи тој култ за официјална религија на целото Римско царство. Таа религија го славеше сонцето како извор на животот, и заради тоа, како виша божествена сила. Како и севкупното паганство, и култот на сонцето беше религија на обожување на природата и природните животоносни сили. Главниот празник во религијата на сонцето биле деновите на таканаречениот зимски солстициум, т.е. последните денови од декември кога, по најголемата оддалеченост на земјата од сонцето, повторно започнува нејзиното приближување (до сонцето), и заедно со тоа, повторното надоаѓање на топлина и светлина во природата, односно приближување на пролетното воскреснување на природата и триумф на животот над зимското умирање. Се разбира, луѓето од таа епоха не знаеле за астрономските закони за вртењето на земјата околу сонцето. За нив победата на светлината и воскресението на природата навистина биле божествени чуда. Во средиштето на тоа чудо стоело сонцето како извор на светлината и извор на животот. На тој начин, култот на сонцето станал последната голема религија на паганскиот свет осуден на исчезнување, а празникот на зимскиот солстициј во месец декември е последниот голем пагански празник. Од овие причини овој култ бил главниот непријател на првите христијани. Со овој култ првите христијани ја воделе решавачката битка.






Римскиот цар Константин - којшто на почетокот и самиот бил поклоник на култот на сонцето - во почетокот на IV век го прифатил христијанството. Со тоа завршува епохата на тривековниот прогон на христијанството. Христијанската Црква доби можност јавно и непречено да го организира својот живот, да гради храмови, и, што е најважно, слободно да ја проповеда својата вера. Според проценките на историчарите, во мигот кога Константин го прифатил христијанството, христијаните броеле не повеќе од десет проценти од вкупното население на Римското царство, и тоа речиси само градско население. Во редовите на земјоделците речиси и немало христијани. Значи, Црквата наеднаш била принудена да започне масовна проповед за Христос како Спасител, за да ги преобрати и тие преостанати деведесет проценти од населението. За воопшто да може да пристапи кон остварувањето на оваа задача, Црквата мораше да го победи паганството и тоа не со средства на надворешна принуда, туку однатре, т.е. објавувајќи им ја на луѓето не само супериорноста на христијанството над секаков вид паганство, туку пред сè, објавувајќи ја универзалната и спасителна Вистина објавена во христијанството.



Во светот царуваат власта и силата, стравот и ропството. Богодетето Христос нè ослободува од тиранијата на моќта и силата, на стравот и ропството. Он од нас бара само љубов, слободна и радосна љубов. Единственото што го бара од нас е само да Му го предадеме своето срце. И ние Му го предаваме своето срце на беспомошното Богодете, Коешто има бескрајна доверба во нас, вакви какви што сме.



Главниот метод со којшто се служела Црквата за преобраќање на незнабошците во христијанство бил методот на „сублимирање и преобразување на самите пагански верувања: Црквата ги „пречистувала“ паганските обичаи и ги исполнувала со христијанска смисла и содржина.“



Во декември паганите го празнувале раѓањето на сонцето. И христијаните започнале на истиот ден да го празнуваат раѓањето на Исус Христос како вистинско, духовно Сонце, то ест како ден на влегувањето на вистинската, духовна Светлина во овој свет... Ние дури и денес, на денот на Христовото Рождество пееме во тропарот: „Рождеството Твое, Христе Боже наш, му засветли на светот со светлината на разумот, и така оние кои на ѕвездите им служеа од ѕвездата научија да Ти се поклонуваат Тебе, Сонцето на Вистината...“



Со празникот на Христовото Рождество Црквата ни ја открива серадосната тајна: тајната на слободната љубов којашто никој со ништо не му ја наметнува на човекот, тајна на љубовта преку којашто човекот станува способен да ја види и да Го препознае Богодетето Христос, да Го засака Бога, и конечно, тајната на љубовта којашто со тоа, станува дар на новиот живот.

Како што гледаме, христијанството ја прифати идејата за сонцето како извор на светлина и живот, со тоа што идејата којашто беше карактеристична за речиси сите пагани и сите претхристијански култури - ја преобрази во откровение на својата вера во Христа. Вие верувате во сонцето - му се обраќаше Црквата на паганскиот свет - но тоа природно и физичко сонце не е ништо друго туку симбол, одблесок и орудие на едно друго, поголемо, духовно и божествено Сонце. А единствено во тоа божествено Сонце е вистинскиот Живот, Светлина и Победа. Вие го прославувате раѓањето на физичкото сонце, а ние ве повикуваме да го славите доаѓањето на Божественото Сонце -Христос, ве повикуваме да го возведете вашиот ум од физичкото и видливото сонце кон духовното и невидливо Сонце -Христос.“





Така празникот на Христовото Рождество стана еден вид конечно исполнување на сето она што го празнуваше паганството: Рождеството Христово стана настан и празник на конечно исполнетите очекувања, копнежи и надевања на сите луѓе.

Со тоа празникот на Христовото Рождество стана празник кој го обележа почетокот на една нова религиска епоха, епоха во која човекот престана да ја обоготворува природата и нејзините слепи сили, и почна да Му се поклонува на Оној Кој се јавува во природата, но Е над природата; Оној Кој Самиот Е извор на севкупниот живот, Кој Е содржината и целта на истиот (тој живот).

Така Црквата однатре го победи паганството, т.е. идолопоклонството на тварта, поклонувањето пред тварта наместо пред Творецот. Со тоа човекот примајќи ја од Христа светлината на разумот беше ослободен од своето робување на светот и природата.

